

2^η Ενότητα: Η επικοινωνία στο σχολείο



Γλώσσα Α' Γυμνασίου

Απαντήσεις ερωτήσεων τετραδίου εργασιών

σχ. βιβλίο (σ.σ. 14 - 22)

Περιεχόμενα

Προφορικός και γραπτός λόγος.....	2
Γλωσσική Ποικιλία – Μέσο και περίσταση επικοινωνίας.....	3
Η παράγραφος.....	5

Απαντήσεις στις ερωτήσεις του Τετραδίου Εργασιών

Προφορικός και γραπτός λόγος

Κείμενα [1, 2, 3, 4 σελ. 15]

- 1. Σε ποια από τα παραπάνω κείμενα ο λόγος προσεγγίζει πιο πολύ τον προφορικό και σε ποια τον γραπτό; • Βασισμένοι σε ποια κριτήρια καταφέρατε να τα διακρίνετε - ξεχωρίσετε;**

Στο κείμενο 1 ο λόγος προσεγγίζει τον προφορικό γιατί οι προτάσεις είναι μικρές, ασύνδετες, το λεξιλόγιο πρόχειρο και καθημερινό. Στο κείμενο 2 έχουμε συνδυασμό λόγων: με το παρατεταμένο οοο στο «ΛΟΙΠΟΟΟΝ...» ,τα αποσιωπητικά και την έκφραση «πού είχαμε μείνει;» προσεγγίζουμε τον προφορικό λόγο, ενώ η πρόταση «Συνεχίζεται ομαλώς το σχολικόν έτος» ταιριάζει περισσότερο στον γραπτό και επίσημο λόγο. Στο κείμενο 3 έχουμε χαρακτηριστικό παράδειγμα οργανωμένου γραπτού λόγου, με προσεγμένο λεξιλόγιο, μεγάλες και ολοκληρωμένες προτάσεις. Παρατηρούμε όμως ότι η πρόταση «Τώρα βλέπουμε ότι πνιγόμαστε στις πληροφορίες!» είναι του προφορικού λόγου. Το κείμενο 4 προσεγγίζει τον προφορικό λόγο, το λεξιλόγιό του είναι πρόχειρο και αποτελεί μεταφορά προφορικού διαλόγου. Το κείμενο 5 προσεγγίζει τον προφορικό λόγο και αποτελεί στίχο τραγουδιού.

[Τα κριτήρια που χρησιμοποιήσαμε είναι α) η οργάνωση του λόγου: πόσο οργανωμένος ή πρόχειρος είναι ο λόγος, είναι οι προτάσεις ολοκληρωμένες ή ελλιπτικές, έχει επαναλήψεις, παύσεις κ.ά.

β) Το λεξιλόγιο είναι προσεγμένο και σύνθετο ή καθημερινό, φιλικό, απλό, υπάρχουν εκφράσεις προφορικού λόγου;]

- 2. Στη γελοιογραφία και στο κόμικς υπάρχει έντονο το στοιχείο της ειρωνείας. • Με ποιον τρόπο εκφράζεται; • Με λέξεις, με χειρονομίες; • Προσπαθήστε με λόγο και εικόνα (σκίτσο) να σατιρίσετε μια κατάσταση στο σχολείο σας.**

Στο σκίτσο του κειμένου 2 σατιρίζεται η ποσότητα της διδακτέας ύλης και ο τρόπος μετάδοσης της γνώσης. Ο καθηγητής με ένα φτυάρι γεμίζει τα κεφάλια των μαθητών, οι οποίοι την παπαγαλίζουν και την αφομοιώνουν άκριτα. Η ειρωνεία είναι εμφανής στη φράση «Συνεχίζεται ομαλώς το σχολικόν έτος». Στο κείμενο 4 έχουμε έναν έξαλλο πατέρα που κάνει άσχημες χειρονομίες, φωνάζει και τα «ψέλνει» στον γιο του. Η ειρωνεία είναι ότι τον μονόλογό του αυτό τον θεωρεί διάλογο, στον οποίο μάλιστα κατηγορεί τον γιο του ότι δε συμμετέχει!

(Οι μαθητές μπορούν να σατιρίσουν την ομιλία του γυμνασιάρχη σε μια σχολική γιορτή, τη συμπεριφορά των συμμαθητών τους μέσα στην τάξη, την αγωνία των γονέων για τους βαθμούς των παιδιών κ.ά.)

Κείμενο 6 [Οσάκις σελ. 16]

Γιατί η τάξη γελούσε, όταν ακουγόταν η λέξη «Οσάκις» στο κείμενο 6;

Κάθε φορά που ο φιλόλογος έλεγε τη λέξη οσάκις (= κάθε φορά) μια ομάδα κοριτσιών γελούσε πονηρά γιατί τους έφερνε στο μυαλό την ομόηχη λέξη «ο Σάκης». Ο Σάκης ήταν ένας ηλεκτρολόγος γύρω στα 20-25 με τον οποίο είχε δεσμό μια μαθήτρια, η Αλέκα. Ήταν ο πρώτος δεσμός της τάξης και τα κορίτσια το θεωρούσαν μεγάλο κατόρθωμα της συμμαθήτριάς τους. Μάλιστα κάθε μεσημέρι που το ζευγάρι είχε ραντεβού έτρεχαν πίσω τους για να δουν τον Σάκη.

Γλωσσική ποικιλία – Μέσο και περίσταση επικοινωνίας

Κείμενα [7-10 σελ. 18]

1. Στα προηγούμενα κείμενα ποιος μιλάει, σε ποιον και με ποιον σκοπό; • Ποιο μέσο (δίαυλος) επικοινωνίας χρησιμοποιείται σε κάθε κείμενο; • Προσέξτε πως το μήνυμα στον τηλεφωνητή (για παράδειγμα) περιέχει στοιχεία πολύ οικεία-γνωστά στον αποδέκτη του και όχι σε εμάς.

Στο **κείμενο 7** πομπός είναι ένας εκπρόσωπος των μαθητών που μιλάει στο συνέδριο της ΟΛΜΕ. Δέκτες είναι οι σύνεδροι. Σκοπός του είναι να εκφράσει τις απόψεις των μαθητών για τα θετικά και τα αρνητικά του τρόπου διδασκαλίας που εκείνοι εφαρμόζουν. Μιλάει απευθείας στο κοινό. Μέσο επικοινωνίας: πρόσωπο με πρόσωπο διάλογος.



Στο **κείμενο 8** πομπός είναι οι μαθητές του 3ου Γυμνασίου Κερατσινίου. Δέκτες είναι οι επισκέπτες της σελίδας τους. Σκοπός τους να καλωσορίσουν τους επισκέπτες της ιστοσελίδας τους και τους προσκαλούν για τηλε-επικοινωνία. Μέσο επικοινωνίας είναι το διαδίκτυο.

Στο **κείμενο 9** πομπός κάποιος που έχει αφήσει μήνυμα στον τηλεφωνητή ενός φίλου του (δέκτης) με σκοπό να επικοινωνήσει μαζί του. Μέσο επικοινωνίας ο τηλεφωνητής. Στο μήνυμα του τηλεφωνητή υπάρχουν στοιχεία που εμείς αγνοούμε: δε γνωρίζουμε τον πομπό ούτε για ποιον χορό μιλάει. Τα στοιχεία όμως αυτά φαίνεται ότι είναι γνωστά στον δέκτη του μηνύματος.

Στο **κείμενο 10** πομπός είναι ο σκιτσογράφος και δέκτες οι αναγνώστες. Στο σκίτσο βλέπουμε ένα γάτο που βιντεοσκοπεί τον εαυτό του, τον βλέπει απευθείας στην τηλεόραση και αυτοθαυμάζεται. Σκοπός του σκίτσου είναι να σατιρίσει την εξάρτηση του ατόμου από την τηλεόραση. Μέσο επικοινωνίας είναι το σκίτσο.

2. α. Συγκρίνετε τη γλωσσική ποικιλία που χρησιμοποιούν οι μαθητές στην ομιλία τους στο συνέδριο (κείμ. 7) μ' αυτή των μαθητών στο κείμενο της ιστοσελίδας (κείμ. 8). • Ποιες διαφορές βλέπετε και πώς τις εξηγείτε;

Στο κείμενο 7 οι μαθητές μιλούν σε ένα συνέδριο της ΟΛΜΕ, απευθύνονται σε ακροατήριο που αποτελείται από άτομα μεγαλύτερης ηλικίας και με ανώτατη μόρφωση. Έτσι ο λόγος τους είναι οργανωμένος, προσχεδιασμένος, με προσεκτικά επιλεγμένες λέξεις και σύνθετο λεξιλόγιο. Το ύφος είναι λιτό και επίσημο. Αντίθετα στην ιστοσελίδα οι μαθητές απευθύνονται σε κοινό της ηλικίας τους, με τα ίδια ενδιαφέροντα συνεπώς το λεξιλόγιό τους είναι φιλικό, καθημερινό και προσεγγίζει τον προφορικό λόγο.

• **β. Υποθέστε ότι μια ομάδα εκπροσώπων της τάξης σας θα μιλήσει σε ένα συνέδριο των καθηγητών. Η μισή τάξη να υποδυθεί τους συνέδρους. Οι υπόλοιποι θα χωριστούν σε δύο ομάδες. • Ένας εκπρόσωπος της α' ομάδας να ανέβει στο βήμα και να μιλήσει για τα προβλήματα των σχολείων και της εκπαίδευσης. • Ένας εκπρόσωπος της άλλης ομάδας (υποδυόμενος τον εκπρόσωπο των καθηγητών) να απαντήσει. (Δραματοποίηση)**

(Η δραματοποίηση θα πραγματοποιηθεί στην τάξη. Ακολουθούν διάφορες προτάσεις με αυτά που μπορούν να πουν οι μαθητές και ο εκπρόσωπος των καθηγητών.

Οι μαθητές: Η έλλειψη χώρων άθλησης και εργαστηρίων μάς εμποδίζει να επεκτείνουμε τις γνώσεις και τις δεξιότητές μας. Τα βιβλία είναι κακογραμμένα και αποτελούν πραγματικό εμπόδιο για την ολοκληρωμένη μόρφωσή μας. Η αντικατάσταση του σχολείου από τα φροντιστήρια κάνουν το σχολείο αποκρουστικό, το μειώνουν και το υποβαθμίζουν στα μάτια μας και έχει μεγάλο οικονομικό κόστος για τις οικογένειές μας.

Ο εκπρόσωπος των καθηγητών: Για να αντιμετωπιστούν τα προβλήματα αυτά, πρέπει να καθιερωθούν νέοι μέθοδοι διδασκαλίας, να βελτιωθούν τα βιβλία, να εκπαιδεύονται συνεχώς οι καθηγητές, να ενταχθούν στην εκπαίδευση νέες τεχνολογίες και κυρίως η χρήση του διαδικτύου. Ο μαθητής πρέπει να βρεθεί στο επίκεντρο της εκπαίδευσης, στόχος της οποίας πρέπει να είναι να τον εφοδιάσει με αξίες, γνώσεις και δεξιότητες που θα χρησιμοποιήσει στις μετέπειτα σπουδές του και στη ζωή του ως πολίτης.)

3. Στείλτε ένα γραπτό μήνυμα με το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο στους μαθητές του 3ου Γυμνασίου Κερατσινίου. • Στο μήνυμά σας γράψτε τη γνώμη σας για την ιστοσελίδα του σχολείου τους, επιλέγοντας την κατάλληλη γλωσσική ποικιλία.

- Το καλύτερο site που έχω δει!!!
- Παιδιά, συγχαρητήρια!!! Το site σας είναι κορυφαίο!!!
- Το αγαπημένο μου site!!!!
- Γεια σας παιδιά, μόλις είδα το site σας και ενθουσιάστηκα! Δεν ήξερα τι να πρωτοκοιτάξω: τα θέματα για τον αθλητισμό, για τα βιβλία, τη μουσική, τον κινηματογράφο, την εκπαίδευση; Αφήστε το απίστευτο χιούμορ σας! Ακόμα κρατάω την κοιλιά μου από τα γέλια! Μέχρι και για τη μόδα έχετε θέματα! Μπράβο παιδιά, να ξέρετε ότι έχετε αποκτήσει μια φανατική θαυμάστρια!!!

4. Στο κείμενο 10 αλλάξτε τα λόγια του γάτου και δώστε ένα ύφος χιουμοριστικό!

- Σταρ γεννιέσαι, δε γίνεσαι!!!
- Είμαι θεός!!!
- Ένας είναι Ο ΓΑΤΟΣ (του PHILIPPE GELUCK!)



Η παράγραφος

Κείμενα [11-12 σελ. 19]

1. Στις παραπάνω παραγράφους (κείμεν. 11, 12), βρείτε και υπογραμμίστε με διαφορετικό χρώμα τη θεματική τους πρόταση, τις λεπτομέρειες και την πρόταση-κατακλείδα. • Στη συνέχεια, δώστε έναν πλαγιότιτλο σε κάθε παράγραφο.

Κείμενο 11

Θεματική πρόταση: Στο πλαίσιο του προγράμματος ... Κερατσινίου.

Λεπτομέρειες: Το βιβλίο περιέχει ... Παραδόσεις για το νερό κ.λπ.

Κατακλείδα: Ξεφυλλίζοντάς το καταλαβαίνουμε ότι είναι αποτέλεσμα συλλογικής προσπάθειας.

Πλαγιότιτλος: Όλα για το νερό, Το νερό, Το βιβλίο για το νερό.

Κείμενο 12

Θεματική πρόταση: Η μεγάλη πρόοδος ... ατομική ζωή.

Λεπτομέρειες: Με την ανάπτυξη της βιολογίας ... στο κατώφλι του 21 ου αιώνα.

Κατακλείδα: Η προσπάθεια ... για τον άνθρωπο.

Πλαγιότιτλος: Η θετική και η αρνητική πλευρά της επιστημονικής εξέλιξης.

2. Οι προτάσεις που ακολουθούν αποτελούν μέρη μιας παραγράφου. Βάλτε τες στη σειρά εντοπίζοντας τη θεματική πρόταση, τις λεπτομέρειες και, μετά, την πρόταση-κατακλείδα.

- Προτιμούν σκουρόχρωμες μπλούζες και πουλόβερ.
- Οι σημερινοί νέοι ντύνονται απλά και λιτά στο σχολείο.
- Επιπλέον, δεν αποχωρίζονται τα αθλητικά τους παπούτσια και το αγαπημένο τους τζιν.
- Θα έλεγε κανείς ότι το ντύσιμο αυτό ταιριάζει στη ζωντάνια της ηλικίας τους.
- Τέλος, οι περισσότεροι από αυτούς, κρατάνε τσάντες-σακίδια, τα οποία είναι γραμμένα παντού.

Θεματική πρόταση: Οι σημερινοί νέοι ντύνονται απλά και λιτά στο σχολείο.

Λεπτομέρειες: Προτιμούν σκουρόχρωμες μπλούζες και πουλόβερ. Επιπλέον, δεν αποχωρίζονται τα αθλητικά τους παπούτσια και το αγαπημένο τους τζιν. Τέλος, οι περισσότεροι από αυτούς, κρατάνε τσάντες-σακίδια, τα οποία είναι γραμμένα παντού.

Κατακλείδα: Θα έλεγε κανείς ότι το ντύσιμο αυτό ταιριάζει στη ζωντάνια της ηλικίας τους.

3. Σας δίνεται η θεματική πρόταση και η πρόταση-κατακλείδα και σας ζητούν να συμπληρώσετε τις λεπτομέρειες στην παράγραφο που ακολουθεί:

Θεματική πρόταση

Στην τάξη μου διαφωνούν συχνά τα αγόρια με τα κορίτσια.

Λεπτομέρειες

Αντλήστε υλικό, αφού σκεφτείτε:

- σε ποια θέματα διαφωνούν,
- τι υποστηρίζουν τα αγόρια,
- τι αντιλέγουν τα κορίτσια.

Κατακλείδα

Τελικά οι διαφωνίες αυτές οδηγούν σε πολλή φασαρία.



Στην τάξη μου διαφωνούν συχνά τα αγόρια με τα κορίτσια. Συνήθως διαφωνούν για θέματα σχετικά με τα ενδιαφέροντά τους, τη συμπεριφορά και τις εξωσχολικές τους δραστηριότητες. Τα αγόρια ασχολούνται κυρίως με το ποδόσφαιρο, τα ηλεκτρονικά παιχνίδια και την τεχνολογία. Τα κορίτσια ασχολούνται περισσότερο με τα σίριαλ της τηλεόρασης, τα μαλλιά και τα ρούχα τους. Κάθε φορά που ξεκινά μια συζήτηση μεταξύ τους καταλήγει σε καβγά, φωνές και αλληλοκατηγορίες. Τα κορίτσια επιμένουν στην άποψή τους, τ' αγόρια φωνάζουν πολύ δυνατά και καμιά φορά χρησιμοποιούν τη σωματική τους δύναμη για να επιβληθούν. Τελικά οι διαφωνίες αυτές οδηγούν σε πολλή φασαρία.

4. Αποδώστε με χιούμορ σε μια παράγραφο καταστάσεις που περιγράφονται στο σκίτσο του Κώστα Μητρόπουλου που ακολουθεί.

Το σκηνικό που επικρατεί στο σχολείο αυτό θυμίζει «εμπόλεμη ζώνη»! Οι μαθητές χτυπούν ο ένας τον άλλον με ό,τι βρουν μπροστά τους. Καρέκλες, θρανία, βιβλία εκσφενδονίζονται στον αέρα, πιρούνια, μαχαίρια, παπούτσια, μπάλες, ακόμα και ένας σκύλος. Όλα μπερδεύονται με τους μαθητές δημιουργώντας πραγματικό χάος. Οι σοβάδες πέφτουν, οι τοίχοι διαλύονται, οι πόρτες σπάνε, ένας μαθητής τρέχει πανικόβλητος να σωθεί και το σχολείο μοιάζει να καταρρέει!

5. Στο μάθημα της Ιστορίας και των Καλλιτεχνικών, μιλώντας για την κυκλαδική τέχνη, συναντήσατε την τοιχογραφία «Δύο παιδιά που πυγμαχούν» (Θήρα). Περιγράψτε σε μία παράγραφο την τοιχογραφία στους συμμαθητές σας χρησιμοποιώντας ως υλικό τις ερωτήσεις που υπάρχουν δίπλα στην εικόνα.

Στην τοιχογραφία έχουμε δύο παιδιά μικρής ηλικίας, 6-8 ετών, περίπου, που πυγμαχούν. Οι σιλουέτες τους είναι εύκαμπτες, χαριτωμένες και η κίνησή τους αποδίδεται με φυσικότητα. Τα παιδιά φοράνε μόνο ζώνες, γαλάζια το ένα και σκούρα μπλε το άλλο. Το παιδί δεξιά μοιάζει μικρότερο ηλικιακά. Σχετικά με το φύλο τους, πολλοί ερευνητές υποστηρίζουν ότι το παιδί αριστερά είναι κορίτσι. Το κορίτσι φοράει βραχιόλι και κολιέ με πολύτιμες πέτρες και χρυσό σκουλαρίκι. Τα δύο παιδιά φορούν γάντια στο δεξί τους χέρι, τα κεφάλια τους είναι ξυρισμένα εκτός από δύο μεγάλες μπούκλες που κρέμονται στο πίσω μέρος του κεφαλιού και δύο μικρές στο μέτωπο. Τα χρώματα που χρησιμοποίησε ο καλλιτέχνης της τοιχογραφίας: άσπρο



και κόκκινο για το φόντο, βαθύ κόκκινο στο σώμα των παιδιών, γαλάζιο, καφέ και μαύρο για να τονίσει τα μάτια και τα μαλλιά. (για περισσότερες πληροφορίες: http://ntelalides8ou.blogspot.gr/2012/01/blog-post_18.html)

Κείμενα [13-14 σελ. 21]

1. Με ποιες συνδεδεμένες λέξεις ή φράσεις επιτυγχάνεται μια «αρμονική» σύνδεση των νοημάτων (συνοχή) στις παραπάνω παραγράφους (κείμεν. 13 και 14);

Κείμενο 13: Πρώτα πρώτα, ύστερα, ακόμα, Κοντά σ' αυτά, Κι αν καμιά φορά, γρήγορα πάλι Αντίθετα, Γί' αυτό.

Κείμενο 14: Μ' αυτές τις προτάσεις (επανάληψη λέξης «προτάσεις»), Πρώτα πρώτα, Ακόμα, Παράλληλα, Επίσης.

2. Υποθέστε ότι ως πρόεδρος του 5μελούς συμβουλίου της τάξης μιλάτε με τον διευθυντή του σχολείου και του παρουσιάζετε τα αιτήματα της τάξης σας για διάφορα θέματα (βιβλία, απουσίες, εκδρομές κ.λπ.). • Οργανώστε μία παράγραφο σε προσχεδιασμένο προφορικό λόγο.

Προσφώνηση: κ. Διευθυντή

Θέμα: Ως πρόεδρος του 15μελούς, θα ήθελα να σας παρουσιάσω αιτήματα των συμμαθητών μου.

Προβλήματα: έλλειψη βιβλίων, κενά καθηγητών, χρηματοδότηση σχολικών δραστηριοτήτων, απουσίες εξαιτίας της αυστηρότητας των καθηγητών.

Προτάσεις: αίτημα στο Υπουργείο τόσο για την παροχή βιβλίων όσο και για την κάλυψη των κενών θέσεων, αγορά στολών για τις αθλητικές μας ομάδες με έξοδα του σχολείου και όχι των γονέων μας, λιγότερες αποβολές και μεγαλύτερη κατανόηση από τους καθηγητές μας.

Επίλογος: Ελπίζουμε να δείξετε κατανόηση για τα προβλήματά μας. Σας ευχαριστούμε που μας ακούσατε.

Κείμενο 15 [Τα graffiti των θρανίων, σελ. 22]

1. Έχετε ήδη καταλάβει ότι η παράγραφος αποτελεί το βασικό στοιχείο για τη σύνταξη ενός μεγαλύτερου κειμένου. Αφού εργαστείτε σε ομάδες, χωρίστε σε παραγράφους το κείμενο 15. • Δικαιολογήστε, στη συνέχεια, το χωρισμό στην υπόλοιπη τάξη.

1η παράγραφος: «Παρατηρώντας τα θρανία ... δημιουργήματα των μαθητών.» Αποτελεί την εισαγωγική παράγραφο και αναφέρεται γενικά στο θέμα των graffiti στα θρανία και τα θέματά τους.

2η παράγραφος: «Αγάπη, έρωτας, ... συναισθήματα.» η παράγραφος αναφέρεται στα συναισθήματα που εκφράζονται με τα graffiti.

3η παράγραφος: «Μια άλλη μεγάλη κατηγορία ... καλά στον σχολικό χώρο» η παράγραφος παρουσιάζει graffiti που αναφέρονται σε ποδοσφαιρικές ομάδες.

4η παράγραφος: «Άλλοι μαθητές εκφράζουν ... για να εκφραστούν» η παράγραφος αναφέρεται στα graffiti για μουσικούς, συγκροτήματα και στίχους.

5η παράγραφος: «Άλλοι καταφέρονται κατά ... συμμαθητή τους.» Παρουσιάζονται διάφορα graffiti με τα οποία οι μαθητές εκφράζουν τις απόψεις, τις ιδέες, τα συναισθήματά τους.

- 3.** Χρησιμοποιήστε ορισμένες από τις λέξεις που αναφέρονται στο σχολείο ή τη σχολική ζωή για να παίξετε το διπλανό παιχνίδι («κρεμάλα») στην τάξη, χωρισμένοι σε ομάδες των 2-3 ατόμων.

Λέξεις για κρεμάλα: ακαδημαϊκός, αλληλεπίδραση, βιβλιογραφία, ψυχοκοινωνικός κ.ά.





...Πράξεις Παιδείας!